

Azərbaycan bayrağı Xudafərin körpüsündə qürurla dalğalanır

Oktyabrın 18-də Cəbrayıl rayonundakı qədim Xudafərin körpüsünün və ətraf ərazilərin Ermənistanın işğalından azad edilməsindən iki il ötür.

Azərbaycan–İran sərhədində, Araz çayının üzərində qurulmuş bu qədim körpünün azad edilməsi hərbi-strateji cəhətdən mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş və Arazboyu ərazilərin düşməndən təmizlənməsinə yol açmışdır.

Xudafərin necə azad edildi? Döyüşlər

əsasən harada və necə aparılıb? Ordumuzun əsgər və zabitləri nə kimi şücaətlər göstəriblər? Bu və ya digər suallara cavab tapmaq üçün Dövlət Sərhəd Xidmətinin bir qrup jurnalistlə təşkil etdiyi media-turun tərkibində Cəbrayıl rayonuna yollandıq.

(ardı 3-cü səhifədə)

Azərbaycan bayrağı Xudafərin körpüsündə qürurla dalğalanır

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Səfər çərçivəsində Xudafərin körpüsünə aparın və oranın azad edilməsi üçün mühüm hərbi-strateji əhəmiyyət daşıyan Cəbrayılın Əmirvarlı–Soltanlı kəndlərinin yaxınlığındakı yerləşən keçmiş düşmən sədlərinə baxış keçirdik. Bu kəndlərin ətrafındakı yüksəkliklərdə vaxtilə qərar tutmuş düşmən özünə çox önəmli hərbi istehkamlar yaratmışdı. Həmin yüksəkliklərdən ətraf ərazilər çox aydın görünür və ordumuzun hərəkət taktikaları, irəliləyişi, bütövlükdə, hər bir nüans çox rahatlıqla müşahidə olundu.

Erməni ekspertlərin, siyasətçilərin açıqlamalarında bu yerlər çox ciddi mühafizə olunan, keçilməsi mümkün olmayan və ordumuza çox ağır sürprizlərin hazırlandığı yerlər kimi qələmə verilir. Əlbəttə, əraziyə çatdıqda və Əmirvarlı kəndinin yaxınlığında yerləşən uzun səngər silsiləsinə və istehkamlarına nəzər yetirərkən, bu fikirlərin heç də əsassız olmadığı qənaətinə gəldik. Lakin, necə deyərək, əsas nəticədir. Artıq düşmənin qurduğu tələlər, “keçilməz” hesab etdiyi istehkamlar tarixin arxivinə göndərilib. Azərbaycan Ordusu 2020-ci il oktyabrın bu günlərində Xudafərin azad etmək üçün düşmənin sözügedən güclü müdafiə xəttini elə qəhrəmanlıqla yarıb ki, hazırda bu ərazilərdə düşməndən yalnız boş qalmış dəbilqələr, zirehli gödəkçələr və istifadəsinə macal tapılmayan sursat yeşikləri qalmışdır.

Ali Baş Komandan tərəfindən “Zəfər Ordeni” ilə təltif edilmiş polkovnik Samir Məmmədov hərbi tariximizə şərəflə yazılmış həmin günlər barədə bunları danışdı:

– Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəhbərliyi tərəfindən qarşımıza qoyulan tapşırıqlara əsasən, müharibənin ilkin vaxtlarında Daşkəsən istiqamətində idik. Tapşırıqlar da orada icra olunmalıydı. Beş gündən sonra bizə əlavə tapşırıq verildi. Biz Horadiz istiqamətinə hərəkət edərək Cəbrayıl qədər irəlilədik. Burada

xil olmağımız çətinliklə də olsa, baş tutdu. Şəhidlərimiz, yaralananlarımız oldu. Amma böyük qəhrəmanlıqla irəliləyən qruplarımızın taktiki gedişləri burada mühüm rol oynadı... “Görürsünüz necə hündür və açıq görünən məsafə var? – deyə həmsöhbətimiz yüksəklikləri göstərdi. Bura nə zirehli texnika, nə də canlı qüvvə ilə yaxınlaşmaq mümkün deyildi. Bura onlar üçün tam əlverişli mövqe idi. Biz düşmən səngərinin düz ortasından daxil ola bildik.

Daha sonra düşmənin Arazboyu yerləşdirilən qüvvələri qaçaraq səngərin Cəbrayıl istiqamətində olan hissələrinə cəmləşdilər. Gördüyümüz bu hündür yere çəkilərək yenə bizdən yuxarıda mövqe tutdular. Biz radiostansiyanın antenasını da qaldıra bilmirdik. Çünki yüksəkdə olan mövqelərdən vururdular. Qruplarımızdan yaralananlar da olurdu və biz növbəti qrupları gətirirdik. Dərhal vururdular. Hətta, bir dəfə qrupları yola salarkən gecə mənə məruzə olundu ki, cənab polkovnik, burada ərəb dilində danışılar. Biz anladıq ki, Suriyadan gələn erməni muzdlular da buradakı düşmən ordusunun tərkibindədir. Bu müdafiə nöqtəsinin yarılması son dərəcə çətin oldu. Durduğumuz nöqtəni artilleriya ilə vurmaq olmurdu. Çünki mövqe baxımından bizim qruplara da yaxın məsafədə idi. Artilleriya

ya bilirsiniz ki, millimetr hesabı ilə işləyir və çox kiçik bucaq dəyişikliyi ilə birinci atışlarla ikinci, üçüncü atışlar fərq edir. Özümüzünküləri də vura bilərdik. Ona görə də buranın alınması yalnız xüsusi təyinatlıların özəl tapşırıqlarına, onların peşə fəaliyyətlərinə uyğun gəlirdi. Burada şəhidlərimiz də, yaralı qazilərimiz də nisbətən çox oldu. Amma nəticə bizim xeyrimizə oldu. Xüsusi təyinatlılar bunu bacardılar. Düşmənin müdafiə xətti yarıldıqdan sonra onlar panikaya düşərək qaçmağa başladılar. Bundan sonra, dediyim kimi, Xudafərin, Zəngilan,

ümumilikdə, neçə kilometrlik məsafə düşməndən təmizləndi. Hətta buranı o qədər nəzarətdə saxlayırdılar ki, biz xüsusi ciğirliarla irəliləsək də, hərəkətimizi izləyirdilər. Xüsusi termal kameralar quraşdırmışdılar ki, bizi rahat müşahidə etsinlər. Amma bu da onların köməyinə çatmadı...

Əmirvarlı–Soltanlı istiqamətində şiddətli döyüşlər və uğurlu hərbi əməliyyatlar barədə polkovnik Nəsim Mirzəyev bunları dedi:

– Əmirvarlı–Soltanlı istiqamətində bizə verilən tapşırıq çox önəmli idi. Çünki xüsusi təyinatlı bölmələrimiz Araz çayından cənub-qərb istiqamətində DSX-nın təbəçiliyinə verilmişdi. Bu səddin yarılməsi düşmənin birinci və ikinci dayaq nöqtələrinin əllərindən çıxması ilə nəticələndi. O nöqtələrlə onlar Araz çayından Cəbrayıl şəhərinə qədər xüsusi təyinatlı bölmələri ilə müdafiə olunurdular. Çünki bilirdilər ki, bu ərazilərin əllərindən çıxsa dövlət sərhədinin bərpası üçün heç bir maneə qalmayacaq. Onlar bilirdilər ki, biz bu səddi keçmək üçün çətinlik çəkəcəyik. Çünki gördüyünüz kimi, 8-9 kilometr məsafə bu yüksəklikdən aydınlıqla görünür. Ətraf düzənlikdir. Amma, bizim təminat və təchizatımız, termal gecəgörmə cihazlarımız və digər

vasitələr imkan verirdi ki, gecə vaxtı daha məqsədyönlü hərəkət edək.

Bildiyimiz kimi, xüsusi təyinatlılar heç zaman rahat yolla hərəkət etmirlər. Ermənilər onu bilmirdilər. Belə olduqda biz qərara gəldik ki, Sarıcalı kəndi istiqamətində daldalanacaq nöqtələrdən istifadə edərək, onların qüvvələrini məhv edək. Düşmən meyitlərindən də aydın bilirdi ki, məhv etdiklərimiz onların xüsusi təyinatlıları idi. Onlar buranı müdafiə edə bilməyəcəklərini anlayaraq geri çəkilməmişdilər. Bir sözlə, Əmirvarlı–Soltanlı istiqamətində üçüncü nöqtənin alınması heç də asan olmadı. Əməliyyat bir neçə gün davam etdi. Relyef baxımından mühəndis maneələri, minalanmış ərazilər çox idi. Ermənilərin kустar üsulla hazırladıkları məsafədən idarə olunan minaları da rastımıza çıxırdı. Bu, düşmən hiyləgərliyi idi. Peşəkar istehkamlarımız bunları da aşkar edirdi. Ağır döyüşlər getməsinə baxmayaraq, biz Sarıcalı istiqamətində düşmən arxasına keçərək Cəbrayıl şəhərinə qədər olan əraziləri azad etdik.

Bəli, məhz Cəbrayılın Əmirvarlı–Soltanlı kəndlərinin yaxınlığında düşmən qüvvələrinin darmadağın edildiyi bu müdafiə istehkam silsiləsi ordumuzun rəşadəti sayəsində yarıldıqdan sonra Xudafərin körpüsü və ətrafı işğaldan azad edildi və orada üçrəngli bayrağımız dalğalandı. Əmirvarlı–Soltanlı məntəqələrindən sonra DSX əməkdaşları bizi Xudafərinə apardılar.

Qeyd edək ki, tarixi-mədəni abidə olan Xudafərin körpüsü Azərbaycan memarlıq tarixinin ən mühüm abidələrindən biridir. Bu abidə İran–Azərbaycan sərhədində, Araz çayı üzərində yerləşən XI-XII əsrlərə aid körpünün qalıqlarıdır. Körpü daşdan tikilib və yaxşı yonulmuş iri daş lövhələrlə üzənib. İpək Yolunun üzərində yerləşən bu qədim körpü Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən 1993-cü ildə işğal edilmişdi. Qarabağda parlaq qələbələrə imza atan müzəffər Azərbaycan Ordusu bu dəyərli abidəni özümüzə, əsl sahibinə məhz oktyabrın 18-də qaytardı.

Xudafərinin azad edilməsində rəşadət göstərmiş və bunu şəxsən Ali Baş Komandan məruzə etmiş Vətən müharibəsi qəhrəmanı Babək Ələkbərovun da fikirləri maraqlı oldu.

–Gördüyümüz bu ərazilərin işğaldan azad olunması üçün öncə Əmirvarlı–Soltanlı səddlərində düşmən cəbhəsinin yarılması lazım idi. Yalnız ondan sonra bu yerlər azad edildi. Həmin istiqamətdə səddin götürülməsi ilə Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməliyyat planı üzrə ərazi boyu irəliləməsi mümkün oldu. Geniş əməliyyat planlarından biri də gördüyümüz Dəlidağ silsiləsinin işğaldan azad edilməsi oldu. Həmin silsilənin azad olunması üçün bir neçə əməliyyat planı hazırlanmışdı. Əməliyyat planının məqsədi bu silsilənin üzərində çevik hərəkət qruplarını yerləşdirərək, Arazboyu cəmləşən düşmənin texnikasını və canlı qüvvəsini məhv etməkdən ibarət idi. Biz Dəlidağ silsiləsinə bir sutkadan tez çatdıq. Məsafəmiz 11,5 kilometr idi. Planın icra-

sı düşmən arxasına keçməklə baş tutdu. Buranı götürdükdən sonra düşmənin texnikasını, canlı qüvvəsi pusqaya salaraq məhv etdik. Bir daha qeyd edim ki, məqsəd Dəlidağ silsiləsinin işğaldan azad edilməsi idi. Təbii ki, bu silsilə azad edildikdən sonra bizim kəşfiyyat axtarış qruplarımız gördüyümüz bu əraziləri də, o cümlədən, Xudafərinə də düşməndən təmizlədi.

Bundan sonrakı tapşırıqlarımız qədim Xudafərin körpüsünə bayrağımızı sancmaq və Ali Baş Komandan məruzə etmək oldu. Xudafərinin sonra yenidən təminat və silah-sursat baxımından ciddi hazırlaşdıq və Zəngilan rayonunun azad edilməsi tapşırığını aldıq. Bu da 44 günlük müharibədə ən itisürətli əməliyyat kimi yadda qaldı.

Beləliklə, 44 günlük müharibənin ən gərgin və ən kəskin mərhələlərindən hesab edilən Əmirvarlı–Soltanlı istiqamətində döyüşlərin uğurla aparılması, polkovnik Nəsim Mirzəyevin, Vətən müharibəsi qəhrəmanı Babək Ələkbərovun, “Zəfər” ordenli Samir Məmmədovun vurğuladığı kimi, Xudafərin körpüsünə, Cəbrayıl, Zəngilana, daha sonra Qubadlıya gedən yolun başlanğıcı oldu.

Bu gün Cəbrayıl rayonunda yerləşən həmin yüksəkliklər, o cümlədən, qədim Xudafərin öz sahibinə, Azərbaycan Respublikasının suveren ərazilərinə qovuşmuşdur. Burada Azərbaycan hərbiçiləri, Dövlət Sərhəd Xidmətinin qulluqçuları, əsgərləri mətinliklə keşik çəkirlər. Burada bir daha şahid olduq ki, ölkəmizin strateji əhəmiyyət daşıyan bu guşəsi tam etibarlı əllərdədir.

Anar TURAN,
“Xalq qəzeti”